

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเชื่อและประเพณีในการทำบุญตามหลักการของอิสลาม
2. เพื่อศึกษาถึงความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาความเชื่อ ความศรัทธาในอิสลามและประเพณีในการทำบุญตามหลักการอิสลามจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัสสุนนะฮ์ และทัศนะของบรรดาปวงปราชญ์ที่สำคัญ ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขั้นตอนที่สองเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยศึกษาความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของกลุ่มตัวอย่าง (ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้านที่มีสถานภาพเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้าน จำนวน 35,026 คน ซึ่งเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิด 59 มัสยิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (Sampling Group)

ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้านที่มีสถานภาพเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจับสลาก

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 78 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในการทำบุญ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.94.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ศึกษาความเชื่อ ความศรัทธาในอิสลามและประเพณีในการทำบุญตามหลักการของอิสลามจากเอกสารด้านอิสลามศึกษา และเอกสารทั่วไป และใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For windows โดยหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้านที่มีสถานภาพเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) มีดังนี้

เพศของกลุ่มตัวอย่าง ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้านที่มีสถานภาพเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.25

อายุส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 30 — 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.75 จบการศึกษาสามัญจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 — 7 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.75 ส่วนการศึกษาศาสนาจบระดับพิธีกรรม ป. 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.00 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 92.75 ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.50 รายได้ต่อเดือน 2,000 — 4,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.75 และฐานะทางสังคมด้านศาสนาส่วนใหญ่เป็นสัปบุรุษประจำมัสยิด คิดเป็นร้อยละ 90.75 ส่วนฐานะทางสังคมด้านทั่วไปส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นสามัญชน คิดเป็นร้อยละ 99.00

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความเชื่อของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม และการปฏิบัติในด้านการทำบุญนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ร่วมงานในการทำบุญมากกว่าจะเป็นผู้จัด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากคำถามเกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 71.75 ไม่เชื่อในเรื่องของโหราศาสตร์และหมอดู เช่น การทำนายทายทักของหมอดูที่ใช้วิธีทางโหราศาสตร์หรือด้วยกับไฟอิปซีในปัจจุบัน เช่น การทำนายในเรื่องของความรัก หน้าที่ การงาน และอื่น ๆ

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 ไม่เชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 เป็นผู้ที่เข้าร่วมในงานทำบุญต่าง ๆ ในรอบหนึ่งปีมากกว่า 10 ครั้ง กลุ่มตัวอย่างบางคนระบุว่าในรอบปีหนึ่ง ๆ เคยเข้าร่วมในงานบุญนั้น ไม่ต่ำกว่า 30 ครั้ง

2.4 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 จัดงานทำบุญในรอบหนึ่งปีประมาณ 3 — 4 ครั้ง แสดงว่า ในรอบปีหนึ่ง ๆ ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นผู้เข้าร่วมในงานบุญมากกว่าจะเป็นผู้จัดเอง

2.5 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เสียค่าใช้จ่ายในการทำบุญแต่ละครั้งประมาณ ต่ำกว่า 1,000 บาท มากที่สุด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25

2.6 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เชิญผู้เข้าร่วมใน งานการทำบุญในแต่ละครั้งประมาณ 1 – 20 คน มากที่สุด จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญในบางประเภทมีบางส่วนมี ความเชื่อที่ขัดแย้งกับหลักการอิสลาม และบางส่วนที่ถูกต้อง และในการทำบุญก็เช่นเดียวกัน การ ทำบุญบางชนิดถูกต้องตามบทบัญญัติ และบางชนิดไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติ โดยจากผลการ วิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 แสดงให้เห็นว่า

ความเชื่อและประเพณีในการทำบุญเพื่อผู้ที่มีชีวิต

การทำบุญโกนผมไฟ

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อในเรื่อง การทำบุญเนื่องจากการทำอะเกะฮะฮ์ให้กับทารกหรือที่เรียกว่าการทำบุญโกนผมไฟ โดยเชื่อว่าเป็น การปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านศาสดา มากที่สุด จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดงานทำบุญ เนื่องจากการทำอะเกะฮะฮ์หรือ โกนผมไฟให้กับทารกในวันที่ 7 หลังจากการคลอด มากที่สุด จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 85.75

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับ การเลือกวัน ในการทำบุญโกนผมไฟให้กับทารกว่าเป็นการปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านศาสดา มากที่สุด จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50

3.4 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้แพะหรือแกะ ในการทำอะเกะฮะฮ์ให้กับทารก มากที่สุด จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00

3.5 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อในเรื่อง ของการเลือกแพะหรือแกะในการทำอะเกะฮะฮ์ให้กับทารก โดยเชื่อว่าเป็นการปฏิบัติตามแบบฉบับ ของท่านศาสดา มากที่สุด จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.75

3.6 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ที่เลือกบุคคล ในการโกนผมไฟให้กับทารก โดยเลือกผู้รู้หรือ โต๊ะอิหม่ามเป็นผู้โกนผมไฟให้กับทารก มากที่สุด จำนวน 399 คน คิดเป็นร้อยละ 84.75

3.7 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บอกเหตุผลในการ เลือกผู้รู้หรือ โต๊ะอิหม่ามในการที่เป็นผู้โกนผมไฟให้กับทารกว่า เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ทารก และเด็ก เติบโตขึ้นมาจะได้เป็นผู้ทรงคุณธรรมเหมือนผู้นั้น มากที่สุด จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25

3.8 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตอบว่าไม่เคยนำผมของทารกไปใส่ในน้ำมะพร้าวอ่อนแล้วนำไปฝังดินหลังจากที่โกนออกจากศีรษะของทารกหมดแล้ว มากที่สุด จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 84.25

3.9 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตอบว่ามีความเชื่ออื่น ๆ มากที่สุด จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.25 อันเนื่องมาจากในข้อที่ผ่านมา ตอบว่าไม่เคยปฏิบัติมากที่สุด

3.10 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตอบว่าไม่มีพิธีขึ้นเปลในการทำบุญโกนผมไฟมากที่สุด จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75

3.11 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีขึ้นเปล โดยเชื่อว่าจะได้เป็นสิริมงคลให้กับทารกและเพื่อจะได้เป็นเด็กที่เลี้ยงง่าย มากที่สุด จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50

3.12 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพิธีเปิดปาก (ตะหฺ์นิก) ให้กับทารกในการทำบุญโกนผมไฟมากที่สุด จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 92.25

3.13 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้อินทผลัมกับน้ำซ้มน้ำในการเปิดปาก (ตะหฺ์นิก) ให้กับทารกมากที่สุด จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75

3.14 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อในเรื่องของการใช้อินทผลัมกับน้ำซ้มน้ำเปิดปากให้กับทารกว่าเป็นการปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านศาสดามากที่สุด จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25

3.15 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เคยทำเสาะคาเกาะฮุดด้วยกับเงินหลังจากที่นำผมของเด็กทารกไปซ้มน้ำมากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25

การทำบุญเนื่องจากการตัดสูหนัด

3.16 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำการตัดสูหนัดให้กับบุตรตอนอายุระหว่าง 6 – 10 ปี มากที่สุด จำนวน 221 คิดเป็นร้อยละ 55.25

3.17 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อในการตัดสูหนัดว่าเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของท่านศาสดา มากที่สุดจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

3.18 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดงานในการทำบุญเนื่องจากการเข้าสูหนัด มากที่สุด จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50

3.19 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องจากการเข้าสูหนัดว่าเป็นการปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านศาสดา มากที่สุดจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50

3.20 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีการทำข้าวเหนียวสีเหลืองและสีขาวในการทำบุญเนื่องจากการเข้าสู่หนัด มากที่สุด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75

3.21 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำข้าวเหนียวสีเหลืองและสีขาวในการทำบุญเนื่องจากการเข้าสู่หนัดว่าไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา มากที่สุด จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75

การทำบุญเนื่องในการแต่งงาน

3.22 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดงานแต่งงานให้กับบุตรของตนเมื่อเขาแต่งงาน มากที่สุด จำนวน 386 คน คิดเป็นร้อยละ 96.50

3.23 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องในการแต่งงานว่าเป็นการปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านศาสดา มากที่สุด จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75

3.24 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขบวนแห่ขันหมากในการทำบุญเนื่องในการแต่งงาน มากที่สุด จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00

3.25 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการมีขบวนแห่ในการทำบุญเนื่องในการแต่งงานว่าไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา มากที่สุด จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75

3.26 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีหมากพลู ต้นกล้วย ต้นอ้อย และเครื่องคู่ในขบวนแห่ขันหมาก มากที่สุด จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25

3.27 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับส่วนประกอบของขบวนแห่ขันหมาก คือ หมากพลู ต้นกล้วย ต้นอ้อย และเครื่องคู่ โดยมีความเชื่อว่าจะไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา มากที่สุด จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25

3.28 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการกั้นประตูป่าสำหรับเจ้าบ่าวเมื่อมาถึงบ้านเจ้าสาว มากที่สุด จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00

3.29 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการกั้นประตูป่าสำหรับเจ้าบ่าวเมื่อมาถึงบ้านเจ้าสาว โดยเชื่อว่าเป็นประเพณีเพื่อสร้างความสนุกสนาน มากที่สุด จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00

3.30 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดงานทำบุญเนื่องจากการรับบุตรสะใภ้ มากที่สุด จำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 95.90

3.31 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องจากการรับบุตรสะใภ้ โดยเชื่อว่าไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา มากที่สุด จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.25

การทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์

3.32 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เคยไปทำฮัจญ์ มากที่สุด จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.75

3.33 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดการทำบุญหากมีโอกาสได้ไปทำฮัจญ์ มากที่สุด จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 74.25

3.34 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์ว่าเป็นการขอคุณอัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงให้ได้ไปทำฮัจญ์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.75

ความเชื่อและประเพณีในการทำบุญเพื่อผู้เสียชีวิตไปแล้ว

การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน ให้ผู้เสียชีวิต

3.35 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณของผู้ตายยังคงวนเวียนอยู่ที่บ้าน โดยเชื่อว่าวิญญาณของผู้ตายยังวนเวียนอยู่ที่บ้าน มากที่สุด จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00

3.36 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดการทำบุญให้กับผู้เสียชีวิตเมื่อนุคคณในครอบครัวเสียชีวิต เป็นเวลา 3 วัน 7 วัน มากที่สุด จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25

3.37 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เชิญผู้คนมาอ่านอัลกุรอานให้กับผู้ตายคืนละหนึ่งจบ เป็นเวลา 3 คืน หรือ 7 คืน โดยตอบว่าปฏิบัติ มากที่สุด จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25

3.38 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ 3 วัน และ 7 วัน ให้กับผู้ตาย โดยมีความเชื่อว่าเชิญคนมาขออุอาอ์ให้กับผู้ตาย มาก ๆ ผู้ตายจะได้รับการอภัยโทษ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.60

3.39 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตอบว่าไม่มีพิธีสงฆ์ (สงฆ์) ในการทำบุญเมื่อครบ 40 วัน ให้กับผู้เสียชีวิต มากที่สุด จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00

3.40 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ 40 วัน ให้กับผู้เสียชีวิต โดยเชื่อว่าไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา มากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75

3.41 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดการทำบุญ ให้กับผู้ตายเมื่อครบ 100 วัน มากที่สุด จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25

3.42 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญให้ผู้ตายเมื่อครบ 100 วัน โดยเชื่อว่าหากเชิญผู้คนมาขออุอาฮ์ให้ผู้ตายมาก ๆ ผู้ตายจะได้รับการอภัยโทษและผ่อนผันโทษ มากที่สุด จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00

ความเชื่อและประเพณีในการทำบุญในโอกาสต่างๆ

การทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร

3.43 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เชื่อในเรื่องที่เกี่ยวกับเคราะห์กรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร มากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75

3.44 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เชื่อหากไม่ทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิรจะประสบกับเคราะห์กรรมต่าง ๆ มากที่สุด จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.25

3.45 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการเขียนบางอายะฮ์อัลกุรอานลงในภาชนะ และนำน้ำมาล้างภาชนะดังกล่าว และนำน้ำนั้นมาแจกจ่ายดื่มกินกันในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร มากที่สุด จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75

3.46 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เคยปฏิบัติละหมาดที่เป็นการเฉพาะในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร มากที่สุด จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50

3.47 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่ทราบว่ามี ความเชื่อเกี่ยวกับการละหมาดที่เป็นการเฉพาะในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร มากที่สุด จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00

การทำบุญเนื่องในวันอาชูรออู

3.48 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปฏิบัติการทำบุญ ในวันที่ 10 ของเดือนมูฮัรรออมหรือวันอาชูรออู มากที่สุด จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00

3.49 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องในวันอาชูรออยู่ว่าเป็นการระลึกถึงท่านนบีนุห์ ซึ่งโดยสารเรือเนื่องจากน้ำท่วมโลกครั้งใหญ่ ครั้นเมื่อน้ำหายท่วมแล้วไม่เหลืออาหารใครรับประทาน จึงนำสิ่งที่มีอยู่มากวนรวมกัน คังที่ชาวบ้านทำแล้วเรียกว่า อาชูรออยู่ มากที่สุด จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25

การทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติท่านศาสดา (เมอลิด)

3.50 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดงานเมอลิดเนื่องในวันประสูติของท่านศาสดาเมื่อมีโอกาส มากที่สุด จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 86.25

3.51 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเมอลิดเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสดา โดยเชื่อว่าผู้คนที่ได้รำลึกถึงท่านศาสดา มากที่สุด จำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 86.75

การทำบุญเนื่องในเดือนรอมฎอน

3.52 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญในเดือนรอมฎอนว่าหากทำบุญตรงกับคืนอันประเสริฐ (ลัยละตุลกอคร) แล้วจะได้รับผลบุญมากกว่า 1,000 เดือน มากที่สุด จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 75.75

3.53 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เลือกทำบุญในเดือนรอมฎอน โดยไม่จำกัดวัน มากที่สุด จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75

การทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน

3.54 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เคยทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน มากที่สุด จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 72.75

3.55 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการอ่านสุเราะฮฺยาซีน 3 จบ และทำการขอดูอาอยู่ โดยจะทำหลังจากละหมาดมัฆริบ เนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน มากที่สุด จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 89.50

3.56 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบานว่ากรงานต่าง ๆ ของมนุษย์จะถูกนำเสนอ ณ อัลลอฮฺ ﷻ ในคำคืนดังกล่าว ซึ่งอัลลอฮฺจะทรงกำหนดปีจัยยังชีพ กำหนดของอายุ และอื่น ๆ ให้กับมนุษย์ จึงทำการขอดูอาเป็นพิเศษในคำคืนนี้ มากที่สุด จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50

การทำบุญเนื่องจากการบวช (นะซัร)

3.57 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เคยทำบุญเนื่องจากการบวช มากที่สุด จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50

3.58 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องจากการบวชว่าไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา มากที่สุด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75

3.59 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะบวชกับอัลลอฮ์ ﷻ เมื่อต้องการที่จะบวช มากที่สุด จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 88.25

3.60 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้บอกถึงสาเหตุของการทำข่าวเหนียวเหลืองไก่อั้งในการทำบุญเนื่องจากการบวชว่าไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา มากที่สุด จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50

การทำบุญขึ้นบ้านใหม่

3.61 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำบุญขึ้นบ้านใหม่เมื่อปลูกบ้านเสร็จ มากที่สุด จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 85.25

3.62 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ว่าเป็นการขอบคุณต่ออัลลอฮ์ที่ทรงประทานบ้านหลังนี้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.75

การทำบุญเนื่องจากมีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน

3.63 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เคยทำบุญเมื่อมีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน มากที่สุด จำนวน 389 คน คิดเป็นร้อยละ 97.25

3.64 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเนื่องจากมีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน โดยมีความเชื่อว่าจะไม่ทราบเพราะไม่เคยปฏิบัติ มากที่สุด จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 95.90

5.2 การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า มุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความเชื่อและประเพณีในการทำบุญที่ถูกต้องมากกว่าความเชื่อและการทำบุญที่ขัดกับหลักการ โดยการทำบุญที่ศึกษานั้น ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การทำบุญเพื่อผู้มีชีวิต การทำบุญเพื่อผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว และการทำบุญในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งหมด 13 ชนิด ดังนี้ คือ

1. การทำบุญเพื่อผู้ที่มีชีวิตอยู่ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ
 - การทำบุญเนื่องในการ โกงหมไฟ
 - การทำบุญเนื่องในการเข้าสู่หนัด
 - การทำบุญเนื่องในการแต่งงาน
 - การทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์

2. การทำบุญเพื่อผู้เสียชีวิตไปแล้ว แบ่งออกเป็น 1 ชนิด คือ
 - การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน ให้กับผู้เสียชีวิต

3. การทำบุญใน โอกาสต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 8 ชนิด คือ
 - การทำบุญเนื่องในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร
 - การทำบุญเนื่องในวันอาชुरอ
 - การทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสดา (เมาลิด)
 - การทำบุญเนื่องในเดือนรอมฎอน
 - การทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน
 - การทำบุญเนื่องจากการบนบาน
 - การทำบุญขึ้นบ้านใหม่
 - การทำบุญเนื่องจากการมีผีมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อในการทำบุญที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในบทที่ 4 ได้แสดงให้เห็นว่า มุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการทำบุญที่มีความเชื่อถูกต้องตามหลักการมีดังนี้ 1. การทำบุญเนื่องจากการ โกงหมไฟ 2. การทำบุญเนื่องจากการเข้าสู่หนัด 3. การทำบุญเนื่องจากการแต่งงาน 4. การทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์ 5. การทำบุญในเดือนรอมฎอน 6. การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ 7. การทำบุญเนื่องจากการบนบาน 8. การทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสดา (เมาลิด) ส่วนความเชื่อที่ไม่ถูกต้องตามหลักการของอิสลามได้แก่ 1. การทำบุญเนื่องในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร 2. การทำบุญเนื่องในวันอาชुरอ 3. การทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน 4. การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน ให้กับผู้เสียชีวิตไปแล้ว และการทำบุญที่ผู้วิจัยศึกษาแต่พบว่าชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่ได้ปฏิบัติกัน ได้แก่ การทำบุญเนื่องจากการมีผีมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน เพื่อให้กระจ่างชัด ผู้วิจัยจึงเสนอการอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ประเพณีในการทำบุญ : กระบวนการทางสังคมที่สะท้อนถึงความเชื่อ

บุตร ถือเป็นของกำนัลอันล้ำค่าที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานให้กับบ่าวของพระองค์ (al-Ghazali, n.d. : 3/71) การแสดงออกซึ่งการขอบคุณต่อพระองค์ ด้วยการทำบุญนั้นถือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือปฏิบัติกัน จากการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่จะจัดการทำบุญเนื่องจากการทำอะกิเกาะฮ์ขึ้นในวันที่ 7 หลังจากการคลอด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ได้มีแบบฉบับจากท่านเราะสูล ﷺ ที่ท่านได้ทำให้แก่หลานทั้งสองของท่าน (หะสัน และหุเสน) รวมทั้งบุตรของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ดังปรากฏรายงานหะดีษที่ส่งเสริมให้มีการทำอะกิเกาะฮ์แก่บุตร ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((الغلام مرثن بعقيقته يذبح عنه يوم السابع، ويسمى، ويحلق رأسه))¹

ความว่า “เด็กนั้นถูกให้ผูกพันกับอะกิเกาะฮ์ของเขา โดยมันจะถูกเชือดให้แก่เขา ในวันที่เจ็ด และเขาจะได้รับการตั้งชื่อ และ โกนผม”

จากนั้น ส่วนใหญ่ในงานทำบุญอะกิเกาะฮ์ของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะมีกิจกรรมอื่นประกอบด้วย ได้แก่ พิธีโกนผม พิธีเปิดปากหรือที่เรียกเป็นภาษาอาหรับว่าการทำตะหฺนีก และพิธีขึ้นเปล ซึ่งพิธีโกนผมนั้นผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่แล้วบรรดาผู้ที่เป็นบิดามารดาจะเลือกให้ผู้รู้หรือ ใ้ตะอิมามเป็นผู้ทำหน้าที่ในการ โกนผมให้แก่ทารก อันเนื่องมาจากมีความเชื่อว่าจะได้เป็นสิริมงคลแก่ทารก และเด็กจะได้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมเหมือนผู้นั้น การปฏิบัติดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในด้านคุณธรรม และการศรัทธาอันเป็นธรรมชาติที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจว่าผู้ที่มีศรัทธาที่มั่นเท่านั้นจะนำพาเขาเข้าสู่สรวงสวรรค์ได้ และผลการวิจัยยังพบอีกว่าชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการเปิดปากหรือการทำตะหฺนีกเป็นแบบฉบับของท่านเราะสูล ﷺ โดยส่วนใหญ่แล้วจะใช้อินทผลัมกับน้ำซั่มซั่มในการเปิดปากให้กับทารก ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวจะส่งผลดีต่อสุขภาพของบุตร โดยจะทำให้บุตรเรียนรู้การดูดกลืน และสามารถดูดนมจากเต้านมมารดาได้อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด (Ulwán, 1995 : 77) ส่วนพิธีขึ้นเปลนั้น ผลจากข้อมูลภาคสนามพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติกัน แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติดังกล่าวได้เบาบางลงจากสังคมมุสลิม ซึ่งเมื่ออดีตถือเป็น การปฏิบัติที่ดีงาม

การทำบุญเนื่องจากการตัดศุหนัด ผลการวิจัยพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นหากมีการตัดศุหนัด โดยมีความเชื่อว่าการทำบุญในลักษณะ

¹ หะดีษบันทึกโดย al-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 1442 (al-Tirmizi กล่าวว่าหะดีษนี้เป็นหะดีษหะสันศอเหียหฺ)

ดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านเราะสูล ﷺ ซึ่งการมีความเชื่อดังกล่าวอาจมองในแง่ของการตัดสุหนัตมากกว่าการมองในแง่ของการทำบุญ เพราะการทำบุญอันเนื่องมาจากการตัดสุหนัตนั้นท่านนบีมิได้มีการปฏิบัติ แต่ก็ได้หมายความว่าห้ามในการปฏิบัติ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าจะปฏิบัติให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีงามหรือไม่ และชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่จะตัดสุหนัตให้กับบุตรตอนอายุระหว่าง 6 – 10 ปี เป็นช่วงเวลาที่ไมได้เกินไปและไม่โตจนเกินไป ซึ่งในหลักการช่วงอายุที่ส่งเสริมให้ทำการคิดานนั้นไม่ปรากฏหลักฐานชี้ชัดถึงกำหนดช่วงที่แน่นอน โดยบรรดานักวิชาการเห็นว่าควรทำก่อนที่จะบรรลุนิติภาวะเนื่องจากจะทำให้เกิดความสมบูรณ์แก่ธรรมชาติอันบริสุทธิ์และความสมบูรณ์ของการปฏิบัติข้อบังคับต่าง ๆ ตามบัญญัติศาสนา (Ibn Qayyim, 1988 : 179-201 ; ‘Ulwan, 1995 : 115 - 117) แต่ทั้งนี้ก็อนุญาตให้ทำการคิดานหลังจากคลอด หากดูแล้วว่าเด็กสามารถทนความเจ็บปวดได้ (อรุณ บุญชม, ม.ป.ป. : 3/46)

จากผลข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความสำคัญกับการตัดสุหนัตให้กับบุตร โดยศาสนากำหนดให้บิดามารดาต้องทำการคิดานบุตรดังหะดีษที่ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

¹((الفطرة خمس، الختان، والاستحداد، وقص الشارب، وتقليم الأظفار، ونسف الأباط))

ความว่า “ธรรมชาติอันบริสุทธิ์ (ของมนุษย์) มี 5 ประการ ได้แก่ การคิดาน การโกนขนลับ การกริบหนวด การตัดเล็บ และการโกนขนรักแร้”

เพราะการคิดานคือ สูดยอดของธรรมชาติอันบริสุทธิ์เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นมุสลิม และคิดานยังมีข้อดีหลายประการที่ได้รับการยอมรับจากวงการแพทย์ กล่าวคือ ทำให้เกิดความสวยงามบริสุทธิ์สะอาดอย่างสมบูรณ์ทางดานสรีระ ช่วยป้องกันโรคภัยต่าง ๆ ที่จะเข้าสู่ร่างกาย ทั้งยังทำให้เกิดความสมดุลด้านพฤติกรรมทางเพศ และเป็นแบบฉบับที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่ยุคของท่านนบีอิบรอฮีม ﷺ (Ibn Qayyim, 1998 : 179-201 ; ‘Ulwan, 1995 : 115 - 117)

การทำบุญเนื่องจากการแต่งงาน จากผลข้อมูลภาคสนามพบว่า ส่วนใหญ่ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดงานแต่งงานให้กับบุตรของตน โดยมีความเชื่อว่าการทำบุญในลักษณะดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามสุนนะฮ์ของท่านเราะสูล ﷺ ซึ่งท่านเราะสูล ﷺ ได้ส่งเสริมให้จัดขึ้นดังปรากฏในหะดีษที่ว่า

¹ หะดีษบันทึกโดยal-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 5441 ; Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 377, 378 ; al-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 377 (ส่วนวนที่ยังเป็นของal-Bukhary)

1((إنه لا بد للعرس (وفي الرواية للعروس) من وليمة))

ความว่า “ในการสมรสนั้นจำเป็นต้องมีอะถิมะฮฺ”

ในจัดงานแต่งงานหรือการฉลองการสมรสควรจัดขึ้นถึงแม้ว่าจะป็นงานที่เลี้ยงด้วยกับอาหารเพียงเล็กน้อยก็ตาม ดังที่มีปรากฏในคำกล่าวของท่านเราะฮูล رضي الله عنه ที่ท่านขอพรให้กับเสาะหาอะฮฺของท่านหนึ่งที่แต่งงาน และท่านก็สั่งใช้ให้จัดงานแต่งงานถึงแม้ว่าจะเป็นแพะตัวเดียวก็ตาม ท่านเราะฮูล กล่าวว่

2((أولم ولو بشاة))

ความว่า “จงจัดงานอะถิมะฮฺ แม้จะเป็นเพียงแกะตัวเดียวก็ตาม”

จากข้อมูลภาคสนามยังพบอีกว่า ในงานทำบุญเนื่องจากการแต่งงานชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย เช่น มีขบวนแห่ซึ่งประกอบด้วยหมากพลู ต้นกล้วย ต้นอ้อย และเครื่องคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าการปฏิบัติดังกล่าวนี้ไม่ทราบถึงสาเหตุ แต่เป็นการกระทำที่ทำกันมาตั้งแต่ในอดีต และการกินประตูป่าเมื่อเข้าบ้านมาถึงบ้านเจ้าสาว โดยเชื่อว่าเป็นประเพณีเพื่อสร้างความสนุกสนาน

ปรากฏการณ์และข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นบางอย่างอยู่บนหลักการของศาสนา และบางอย่างผิดเพี้ยนไปจากหลักการ ซึ่งการผิดเพี้ยนในลักษณะดังกล่าวอาจได้รับอิทธิพลจากศาสนาอื่น อันเนื่องมาจากการเข้ามาของมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นส่วนหนึ่งอพยพมาจากเปอร์เซีย และอีกส่วนหนึ่งกลุ่มเชื้อสายมลายูทางตอนใต้ของประเทศไทย ซึ่งการเข้ามาดังกล่าวทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอิสลามกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ (นิรันดร์ ชันธิวิธิ, 2543 : 3) จึงทำให้เกิดประเพณีต่าง ๆ มากมาย และไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นหลักการศาสนาที่ถูกต้อง จึงทำให้การปฏิบัติบางส่วนนั้นไม่อยู่ในหลักการของศาสนาตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

การทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์ จากผลข้อมูลที่ได้จากภาคสนามพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความประสงค์ที่จะจัดงานทำบุญเมื่อมีโอกาสได้ไปทำฮัจญ์

1 หะดีษบันทึกโดย al-Tabrani หะดีษหมายเลข 1153 และท่านฮาฟิซ อิบน์ หะญูร กล่าวว่ สาขารายงานยอมรับได้ (Ibn Hajar, 1959 : 9/330)

2 ส่วนหนึ่งจากหะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 1907, 1908, 3497, 3644, 3684, 3756, 4758, 4769, 5618, 5907 ; Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 2556, 2557, 2558 ; Abudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 1804 ; al-Turmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 1014, 1856 ; al-Nasa'i, 1964 หะดีษหมายเลข 3294, 3319, 3320, 3321, 3335 ; Ibn Majah, 1975 หะดีษหมายเลข 1897 ; Ahmad, 1980 หะดีษหมายเลข 12224, 12508, 12649, 12891, 13360 ; Malik, 1988 หะดีษหมายเลข 999 และ al-Darimi หะดีษหมายเลข 1975, 6107

ซึ่งส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าเป็นการขอบุญต่ออัลลอฮ์ ﷻ ที่พระองค์ทรงประทานให้ได้ไปทำฮัจญ์ การมีความเชื่อในลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความสำคัญกับการไปทำฮัจญ์ โดยเมื่อได้มีโอกาสไปทำฮัจญ์ ก็จัดงานทำบุญขึ้นเพื่อเป็นการตอบแทนพระองค์ แต่ทั้งนี้ผู้จัดควรที่จะให้ความสำคัญกับการตั้งเจตนาในการทำบุญ เพราะหากการทำกิจการใดก็แล้วแต่มีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์แล้ว การงานนั้นก็จะเป็นที่ตอบรับจากอัลลอฮ์ ﷻ

การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน ให้ผู้เสียชีวิต จากผลข้อมูลที่ได้จากภาคสนามพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ จัดการทำบุญให้กับผู้เสียชีวิต เมื่อนุคคลในครอบครัวเสียชีวิต เป็นเวลา 3 วัน 7 วัน โดยการเชิญผู้คนมาอ่านอัลกุรอานที่บ้านผู้ตาย โดยมีความเชื่อว่าการเชิญคนมาขออ้อให้กับผู้ตายมาก ๆ ผู้ตายจะได้รับการอภัยโทษและได้รับจากลดหย่อนในการลงโทษ

และจากผลข้อมูลภาคสนามยังพบอีกว่า การทำบุญ 40 วัน ให้กับผู้ตายนั้น ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บางส่วนจัดทำพิธีส่งดวงวิญญาณหรือที่เรียกว่าพิธีส่ง โรห์ ของผู้ตาย แต่ทว่าเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่ปฏิบัติ ส่วนใหญ่แล้วมิได้มีการปฏิบัติกัน ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวมีความเชื่อว่าวิญญาณของผู้ตายยังคงวนเวียนอยู่ที่บ้านของเขา จึงจำเป็นต้องทำพิธีส่งดวงวิญญาณ การมีความเชื่อในลักษณะดังกล่าวขัดแย้งกับหะดีษของท่านเราะซูล ﷺ ที่กล่าวไว้ความว่า “เมื่อผู้ตาย (มัยยิต) ถูกฝัง มลาอิกะฮ์สองท่านจะมาเยี่ยมเขา ทั้งสองมิดำดวงตาของเขาทั้งสองสีน้ำเงิน ชื่อนุคคลหนึ่งจากทั้งสองคือ มุนักร์ อีกท่านหนึ่งชื่อ นะกิร ทั้งสองกล่าวแก่ผู้ตายว่า “ท่านจะกล่าวอย่างไรกับชายคนหนึ่ง (ที่ชื่อมุฮัมมัด) ผู้ตายกล่าวตอบว่า เขาคือบ่าวของพระองค์อัลลอฮ์ และเป็นศาสนทูตของพระองค์ ฉันขอปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่สมควรได้รับการเคารพสักคีนอกจากพระองค์อัลลอฮ์เท่านั้น และขอปฏิญาณตนว่ามุฮัมมัด เป็นบ่าวและเป็นศาสนทูตของพระองค์ จากนั้นหลุมศพของเขาก็ขยายกว้างถึงเจ็ดสิบศอกและยาวเจ็ดสิบศอก และยังมีรัศมีอยู่ในหลุมฝังศพของเขา แล้วมีเสียงกล่าวแก่ผู้ตายว่า ท่านจงนอนเถิด ผู้ตายกล่าวตอบว่า ฉันต้องการกลับไปยังครอบครัวของฉันเพื่อที่จะบอกข่าวดีให้แก่เขา (ว่าอยู่ในนุญรมีความสุขสบาย ไม่ถูกลงโทษ) มลาอิกะฮ์ทั้งสองกล่าวว่า ท่านจงนอนหลับเถิดเช่นการนอนหลับ (ของเจ้าบ่าวเจ้าสาว) ในคืนแรกเถิด ซึ่งจะไม่มีผู้ใดปลุกเขานอกจากบุคคลที่เป็นที่รักยิ่งสำหรับครอบครัวของเขา (เป็นการเปรียบเทียบกับความสุขที่เกิดขึ้นในคืนแรก) จนกระทั่งพระองค์อัลลอฮ์ทรงให้เขาฟื้นขึ้นจากที่นอนของเขา (หมายถึงวันกิยามะฮ์) ส่วนผู้ตายเป็นมุนาฟิก เขาจะกล่าวว่า ฉันได้ยินผู้ศรัทธากล่าวว่าอย่างนั้น ฉันก็กล่าวเช่นนั้นด้วย ที่จริงฉันไม่รู้ มลาอิกะฮ์ทั้งสองกล่าวว่า ฉันนึกแล้วว่าท่านต้องกล่าวเช่นนั้น จากนั้นจึงมีเสียงกล่าวแก่แผ่นดินว่า เจ้าจงบีบรัดเขาเถิด และแผ่นดินก็บีบรัดเขาจนกระทั่ง

ซึ่งใคร่ประสานกัน และเขายังคงถูกลงโทษเช่นนั้นในกบฏจนกระทั่งพระองค์อัลลอฮ์ทรงทำให้เขา
ฟื้นคืนจากที่นอนของเขา (หมายถึงวันกิยามะฮ์)¹

จากหะดีษข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ภายหลังจากการสอบสวนในหลุมฝังศพเสร็จ
แล้ว หากผู้ตายตอบคำถามของมลาอิกะฮ์ได้ กบฏของเขา ก็จะกว้างและยาว 70 ศอก อีกทั้งยังมีรัศมี
ในกบฏของเขา และจะคงสภาพไปจนถึงวันกิยามะฮ์ และหากผู้ตายไม่สามารถตอบคำถามของ
มลาอิกะฮ์ทั้งสองท่านได้ แผ่นดินจะบีบรัดตัวเขาจนซึ่งใคร่ประสานกัน และจะคงสภาพไปจนถึง
วันกิยามะฮ์ ซึ่งขัดแย้งกับคำกล่าวของท่านฎอฮ์ว่า ผู้ตายจะถูกลงโทษในช่วงเจ็ดวันเท่านั้น ไม่ถูก
ลงโทษจนกระทั่งถึงวันกิยามะฮ์ ซึ่งไม่ตรงกับคำกล่าวที่ท่านเราะฮ์ลุส رضي الله عنه กล่าวไว้

อีกประการหนึ่ง หะดีษข้างต้นยังกล่าวถึงหลักความเชื่อของมุสลิมที่ว่า วิญญาณ
ของผู้ตายจะไม่สามารถกลับมายังบ้านของเขาโดยเด็ดขาด ดังสำนวนหะดีษที่ว่า “แล้วมีเสียงกล่าว
แก่ผู้ตายว่า ท่านจงนอนเถิด ผู้ตายตอบว่า “ฉันต้องการกลับไปยังครอบครัวของฉันเพื่อที่จะบอกข่าว
ดีให้แก่พวกเขา มลาอิกะฮ์ทั้งสองกล่าวว่า ท่านจงนอนหลับเฉกเช่นการนอนหลับ (ของเจ้าบ่าว
เจ้าสาว) ในคืนแรกเถิด” ส่วนกรณีที่มีผู้กล่าวว่า “ดวงวิญญาณของผู้ตาย จะมาเยือนบ้านของเขาใน
คืนวันศุกร์ มาดูครอบครัวของเขา หากว่าคนในครอบครัวของเขาทำความดี ดวงวิญญาณก็จะขอ
ดูอาฮ์และดีใจ แต่หากครอบครัวของเขาทำความชั่ว เขาก็ดูอาฮ์ให้ร้าย และจะมีความโศกเศร้าเสียใจ
เพราะฉะนั้นที่ดีแล้วควรให้อาหารแทนผู้ล่วงลับ (ทำบุญ) หรือทำเสาะคาเกาะฮ์ ให้ในคืนวันศุกร์ที่
บ้านผู้ตาย จึงเป็นคำกล่าวที่ขัดแย้งกับหะดีษของท่านเราะฮ์ลุสอย่างชัดเจน (มุรริด ทิมะเสน, 2543 :
25)

จากข้อมูลภาคสนามพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดการทำบุญ
100 วัน ให้กับผู้ตาย โดยส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าหากเชิญผู้คนมาขอคูอาฮ์ให้ผู้ตายมาก ๆ ผู้ตายจะ
ได้รับการอภัยโทษและผ่อนผันโทษ

การทำบุญ 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน ให้กับผู้ตายนั้น มิสมควรกระทำ (al-Sharbini,
n.d. : 1/183) เพราะมิปรากฏในสมัยของท่านเราะฮ์ลุส บรรดาเสาะหาบะฮ์ และบรรดาอิหม่ามมัซฮับ
ทั้งหลาย ว่าพวกเขากระทำหรือส่งเสริมให้กระทำแต่อย่างใด และยังเป็นกรคล้ายคลึงกับพิธีกรรม
ของศาสนาพุทธอีกด้วย (มุรริด ทิมะเสน, 2543 : 26-27) ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่สมควรหลีกเลี่ยงในการ
ปฏิบัติ เพื่อให้เข้าใกล้กับสุนนะฮ์ของท่านเราะฮ์ลุส رضي الله عنه มากที่สุด ส่วนการทำบุญให้ผู้ตายนั้น
สามารถที่จะกระทำได้โดยที่ไม่ต้องเจาะจงวัน และไม่อยู่ในช่วงเวลาดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งผู้ที่
สมควรทำบุญและขอคูอาฮ์ให้ผู้ตายมากที่สุด คือผู้ที่เป็นบุตร เพราะอัลลอฮ์ ﷻ จะทรงตอบรับ
บุตรที่ศอและฮ์ขอคูอาฮ์ให้เป็นกรณีพิเศษ

¹ ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดย al-Firmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 1081 และ Ibn Hibban หะดีษหมายเลข 3117 (หะดีษศอหีย์ยะห์)

ปรากฏการณ์และข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าว ซึ่งให้เห็นว่า การปฏิบัติของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นบางอย่างอยู่บนหลักการของศาสนา และบางอย่างผิดเพี้ยนไปจากหลักการ ซึ่งการผิดเพี้ยนในลักษณะดังกล่าวบางครั้งอาจจะนำมาจากศาสนาอื่น โดยที่ปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งในอดีตนั้นความเข้าใจในเรื่องของศาสนาในสังคมมุสลิมยังไม่ดี ครั้นเมื่อมาถึงปัจจุบันยังถือปฏิบัติกันอยู่ โดยที่ไม่รู้ว่าการปฏิบัตินั้นนำมาจากการเล่นแบบจากศาสนาอื่น จึงทำให้การปฏิบัติบางอย่างของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีถูกต้องเท่าที่ควรดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

การทำบุญเนื่องในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร ผลการวิจัยภาคสนามพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่ไม่มีการจัดการทำบุญเนื่องในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร และส่วนใหญ่ไม่เชื่อว่าเคราะห์กรรมต่าง ๆ จะเกิดขึ้นในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร แต่ส่วนใหญ่มีการเขียนบางอายะฮ์อัลกุรอานลงในภาชนะ และนำน้ำมาล้างภาชนะดังกล่าว และนำน้ำนั้นมาแจกจ่ายดื่มกินกันในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร การตอบว่าไม่เชื่อในเรื่องของเคราะห์กรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัรนั้น จะเป็นการขัดแย้งกับการปฏิบัติที่มีการเขียนอายะฮ์ฮุจดในภาชนะ และนำน้ำมาดื่มกินกัน แต่ก็ไม่ใช่ที่น่าแปลกใจอันใดอันเนื่องมาจากการปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวส่วนมากจะเป็นการปฏิบัติตามกันมามากกว่า จึงทำให้ไม่รู้ว่ามีสาเหตุมาจากอะไรถึงได้ปฏิบัติเช่นนั้น และการปฏิบัติเช่นนั้นทำให้เกิดผลอันใด การปฏิบัติเช่นนี้อาจได้รับอิทธิพลทางความเชื่อมาจากอาหรับ เพราะชาวอาหรับก่อนอิสลามถือว่าเดือนเศาะฟัรเป็นเดือนแห่งลากรัย อิบนูเราะฮ์อับบ กกล่าวว่า ดูเหมือนว่าทักษะเช่นนี้คล้ายกับทักษะอื่น ๆ ลากรัยเกี่ยวกับเดือนเศาะฟัรเป็นแบบเดียวกับลากรัยของการใช้นกเป็นเครื่องบอกกลาง และเช่นเดียวกันลากรัยของวัน เช่นกับวันพุธ และชาวอาหรับสมัยญาฮิลียะฮ์เชื่อว่าเดือนเซวาอัลเป็นลากรัย เฉพาะอย่างยิ่งการแต่งงานในเดือนนี้ด้วยความเชื่อว่าเดือนเศาะฟัรเป็นเดือนแห่งลากรัย จึงมีการทำน้ำคูอาฮ์นาไปอาบหรือดื่มเพื่อขจัดลากรัย และเคราะห์กรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นซึ่งเรียกว่า “น้ำเศาะฟัร” (มุณีร มุฮัมมัด, 2548. “วันและเดือนที่สำคัญในอิสลาม”, สำนักจุฬาราชมนตรี.(2, 23) : 21) ดังนั้น การเขียนอายะฮ์ฮุจดของอัลกุรอานลงในภาชนะ และนำน้ำดังกล่าวมาดื่มกิน เป็นการกระทำที่สมควรจะหลีกเลี่ยงอันเนื่องมาจากมีความเชื่อที่ขัดแย้งกับหลักการ และการปฏิบัติดังกล่าวมิเคยปรากฏในสมัยของท่านเราะฮ์สุล ﷺ บรรดาเศาะหาบะฮ์ และบรรดาสะลัฟศอและสุตทั้งหลาย

การทำบุญเนื่องในวันอาชูรออ จากข้อมูลภาคสนามพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีการทำบุญเนื่องในวันอาชูรออ โดยมีความเชื่อว่าเป็น การรำลึกถึงเหตุการณ์ของท่านนบีฮุซัยน์ โดยสารเรือไปเนื่องจากอัลลอฮ์ทรงให้เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมโลกครั้งใหญ่เพื่อลงโทษบรรดาผู้ที่ไม่ศรัทธาค่ออัลลอฮ์ และไม่เชื่อฟังคำตักเตือนของท่านนบีฮุซัยน์ เรือได้

เล่นไปเป็นเวลานาน อาหารต่าง ๆ จึงร่อยหรอลงจนกระทั่งอัลลอฮ์ ﷻ ทรงให้น้ำลด และเรือไปจอดอยู่บนภูเขาญะดีศ์ ดังนั้นผู้ที่อยู่ในเรือจึงได้รวบรวมเอาสิ่งของที่เหลือมารวมกันกลายเป็นอาหารที่ชาวบ้านเรียกกันโดยทั่วไปว่า *อาซุรออ* ซึ่งเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในวัน *อาซุรออ*

ความจริงแล้วการกวนอาหารนี้เป็นเพียงความรู้สึกรวมกันของคน ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าการกวนอาหารนี้เกิดขึ้นจริงสำหรับการกวนอาหารรับประทานนั้นย่อมทำได้จะประดิษฐ์ประดอยเป็นรูปแบบใดก็ได้ จะกวนรับประทานกันเมื่อไรก็ได้ วันใดเดือนใดก็ได้ เพราะมันไม่มีความเกี่ยวข้องกับวัน *อาซุรออ* หรือเดือน *มุหรรอม* หรือเหตุการณ์ของท่านนบีฮุแต่อย่างใด สิ่งที่เหมาะสมและถือเป็นสุนนะฮ์ในวัน *อาซุรออ* นั้น คือ การถือศีลอด เพราะท่านเราะสูล ﷺ ได้ทำไว้เป็นแบบอย่าง และบรรดาเศาะหาบะฮ์ก็ให้ความสำคัญถึงขนาดที่ว่าให้เรียกเรือพายประกาศเชิญชวนให้กับชาวเมืองทำการถือศีลอด ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นการสร้างความใกล้ชิดกับอัลลอฮ์ ﷻ และเป็นการฟื้นฟูสุนนะฮ์ของท่านเราะสูล ﷺ อีกทางหนึ่ง

การทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสดา (เมาลิด) จากข้อมูลภาคสนามพบว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีการทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสดาหรือที่ชาวบ้านเรียกกันติดปากว่าการทำบุญเมาลิด ซึ่งส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าเป็นการรำลึกถึงท่านศาสดา และผู้ที่มาร่วมงานจะได้ร่วมกันรำลึกถึงท่านศาสดาด้วย

การทำบุญในลักษณะดังกล่าว ยังเป็นข้อถกเถียงกันทางวิชาการว่าสามารถกระทำได้หรือไม่ ซึ่งแต่ละฝ่ายก็ใช้หลักฐานมายืนยันในกลุ่มแนวคิดของตน ผู้วิจัยเห็นว่าการทำบุญในลักษณะดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้คนรำลึกถึงท่านศาสดา จึงเป็นสิ่งที่น่าจะทำได้ แต่ทั้งนี้การรำลึกถึงท่านศาสดาสามารถกระทำได้ทุกวัน ทุกเวลาและทุกสถานที่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการจัดงานเฉพาะในเดือนนี้แต่อย่างใด ควรจะกระทำเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับผลบุญอันมากมายในการกล่าวเศาะละวาตต่อท่านเราะสูล ﷺ เพราะผู้ใดที่กล่าวเศาะละวาตให้กับท่านหนึ่งครั้ง เขาจะได้รับผลบุญจากอัลลอฮ์ ﷻ ถึงสิบความดี¹ ย่อมเป็นสิ่งที่บังควรอย่างยิ่งสำหรับมุสลิมที่จะกล่าว เศาะละวาตให้กับท่านเสมือนทุกลมหายใจเข้าออกนั้นปรากฏแต่พระนามของอัลลอฮ์ ﷻ และเราะสูลของพระองค์

การทำบุญอีกชนิดหนึ่งที่ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปฏิบัติกัน ก็คือ การทำบุญเนื่องในเดือนรอมฎอน โดยมีความเชื่อว่าการทำบุญในเดือนนี้จะได้รับผลบุญอันมากมาย และยังหากได้กระทำความดีตรงกับคืนลัยละตุลกอฎรแล้ว ก็ย่อมจะทำให้เขานั้นได้รับผลบุญมากกว่าหนึ่งพันเดือน² ซึ่งหากคำนวณทางคณิตศาสตร์แล้วเท่ากับเขาได้ทำความดีถึงแปดสิบ

¹ ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดย Ahmad, 1980 หะดีษหมายเลข 11587, 13344 (หะดีษศอหีษะห์)

² ความหมายของสุเราะฮ์อัลกอกษฺ ๖ ๖: ๑-๒

สามปีกับอีกสี่เดือน ซึ่งชีวิตทั้งชีวิตของบางคนอาจจะอยู่ไม่ถึง แต่นี่เป็นพระเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ที่พระองค์ทรงประทานให้กับประชาชาติของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ เพื่อที่จะให้พวกเขานั้นแข่งขันกันในการทำความดี และหวังความโปรดปรานจากพระองค์ จึงทำให้ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาชวนชวยและขะมักเขม้นในการปฏิบัติการทำบุญในเดือนนี้เป็นพิเศษ เพื่อที่จะได้เป็นผู้ที่ได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ

การทำบุญเนื่องในเดือนนิศฟูชะฮฺบาน เป็นการทำบุญอีกชนิดหนึ่งที่ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่ถือปฏิบัติกัน โดยจะมีการอ่านสุเราะฮฺยาซีน 3 จบหลังละหมาดมัฆริบ และขอคูอาฮฺสามอย่าง คือ คูอาฮฺต้นที่หนึ่งขอให้ให้มีมีอาฮฺฮฺยีนเพื่อจะได้อำนาจปฏิบัติอิบาดะฮฺต่อพระองค์อัลลอฮฺต่อไป ต้นที่สองขอให้พ้นจากภัยอันตรายต่างๆ อีกทั้งขอให้เพิ่มพูนวิศกียที่หะลาอย่างมากมาย เพื่อเป็นทุนในการประกอบศาสนาของพระองค์อัลลอฮฺ และสามขอให้ตนเองมีจิตใจที่ยึดมั่นต่อพระองค์ และศาสนาของพระองค์เพิ่มขึ้นเรื่อยไปโดยไม่เสื่อมคลาย (al-Shuqairi, 1988 : 144-145) ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวมีความเชื่อว่ากิจการงานต่าง ๆ ของมนุษย์จะถูกนำเสนอ ณ อัลลอฮ์ ﷻ ในคำคืนดังกล่าว จึงขอคูอาฮฺในคำคืนนี้เป็นกรณีพิเศษ การขอ คูอาฮฺสำหรับคำคืนนี้เป็นพิเศษนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีแบบฉบับจากท่านเราะฮฺฎ ﷺ ซึ่งการขอคูอาฮฺนั้นสามารถจะขอได้ทุกเวลาและสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุกหลังเวลาละหมาดก็เป็นเวลาที่ได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษอยู่แล้ว จึงสมควรที่จะหลีกเลี่ยงจากการปฏิบัติดังกล่าว เพราะหากว่าการปฏิบัติดังกล่าวนี้ดีแล้ว ท่านเราะฮฺฎ ﷺ จะเป็นบุคคลแรกที่ปฏิบัติมัน และจะสั่งใช้ให้มุมะฮฺฮฺของท่านปฏิบัติสิ่งดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ส่วนการทำบุญที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และมีการปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ การทำบุญเนื่องจากการบนบาน เพราะส่วนใหญ่ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะบนบานเป็นอย่างอื่นที่มีใช่เป็นการทำบุญเป็นการเฉพาะ แต่มีอยู่บ้างที่ทำบุญอันเนื่องจากการบนบาน การทำบุญในลักษณะนี้เป็นที่อนุมัติในหลักการอิสลาม แต่ทั้งนี้จะต้องไม่มีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องมาเกี่ยวข้องในการปฏิบัติ

ส่วนการทำบุญประเภทสุดท้ายที่ผู้วิจัยศึกษา คือ การทำบุญเนื่องจากมีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน ซึ่งการทำบุญดังกล่าวชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีได้มีการปฏิบัติกัน และไม่มีความเชื่อใด ๆ เกี่ยวกับการที่สิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน กลุ่มตัวอย่างบางคนตอบว่า มีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน แต่ไม่ได้ทำอะไรจนกว่ารังมันจะใหญ่และค่อยเอาน้ำผึ้งจากมัน การที่ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีได้ปฏิบัติการทำบุญดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่าชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นพิถีพิถันในการปฏิบัติในเรื่องของการทำบุญเท่าที่ควร

จากการทำบุญทุกชนิดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนั้น แสดงให้เห็นว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีความประสงค์ที่จะให้ตนเองเป็นผู้ที่ได้รับการโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ จึงพยายามที่จะจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำบุญเพื่อได้รับผลตอบแทนจากพระองค์ หากแต่ได้มีการทำบุญบางประเภทที่มีความเชื่อและพิธีกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม โดยการลอกเลียนแบบมาจากศาสนิกอื่น ซึ่งบางครั้งอาจมองว่าไม่เป็นอะไร ทว่าในด้านของหลักการแล้วถือว่าการปฏิบัติดังกล่าวไม่เป็นการอนุมัติ ดังที่ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((من تشبه بقوم فهو منهم))¹

ความว่า “ผู้ใดเลียนแบบกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง เขาผู้นั้นย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชนนั้น”

ดังนั้น ความเชื่อหรือความศรัทธาในอิสลามและประเพณีในการทำบุญจำเป็นที่จะต้องมีแบบฉบับจากท่านเราะสูล ﷺ บรรดาสะหะบะฮะ ซึ่งท่านเราะสูล ﷺ ได้รับรองการปฏิบัติของพวกเขาไว้ และการอิมานที่สมบูรณ์ การปฏิบัติที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความผาสุกทั้งในโลกนี้และโลกหน้า อันเป็นสถานที่พำนักอันถาวรชั่วฉับนิรันดร์

﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾ (سورة الحشر بعض من الآية : 7)

ความว่า “และสิ่งใดที่ท่านเราะสูลได้นำมาให้พวกท่าน ดังนั้น พวกท่านจงยึดสิ่งนั้นไว้ และสิ่งใดที่ท่านเราะสูลห้ามพวกท่านจากสิ่งนั้น ดังนั้น พวกท่านจงหลีกเลี่ยงจาก (สิ่งนั้นเถิด)” (ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 7 สูเราะฮ์อัลหัชฺร)

¹ ส่วนหนึ่งของหะดีษบันทึกโดยIbn Hibban, หะดีษหมายเลข 437 al-Dhahabi, หะดีษหมายเลข 15/599 al-Albani, 2000 กล่าวว่า หะดีษหะสันศอหียะห์ (Sahih Sunan Abi Dawud หะดีษหมายเลข 4031)

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจากข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

สำหรับผู้นำศาสนาและบุคคลทั่วไป

1. ผู้นำศาสนาไม่ว่าจะเป็น โต๊ะอิหม่าม คอเต็บ บิลาต และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการศึกษาที่ถูกต้องในอิสลาม โดยจัดให้มีการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องของ การศรัทธาและการปฏิบัติที่ถูกต้องอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ
2. มุสลิมควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการศึกษาหลักการศรัทธาในอิสลาม และวิธีปฏิบัติ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีทางแห่งหลักบัญญัติอิสลาม

สำหรับการวิจัย

1. ควรทำการวิจัยเรื่องนี้ในกลุ่มประชากรที่แตกต่างออกไป เช่น มุสลิมในต่างจังหวัด และอาศัยอยู่คนละภาคของประเทศ
2. ควรทำการวิจัยเรื่องนี้ในเชิงคุณภาพแบบเจาะลึก โดยเลือกศึกษาเป็นบางกรณี เช่น การทำบุญคนเพื่อผู้เสียชีวิตไปแล้ว เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
3. ควรทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติด้านอื่น ๆ เช่น ความเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์และเครื่องรางของขลัง เป็นต้น
4. และประการสุดท้ายควรทำการวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีต่อเจ้าพระคุณตะเกีย และก๊ี้ชะฮฎูเขาทอง

تَبَارَكَ اللهُ تَبَارَكَ اللهُ وَتَعَالَى

وَعَلَى اللهِ عَلَى نَبِيِّنا وَحَبِيبِنَا الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ليلة الجمعة

23 ذو القعدة 1426

قطان